

+ Μέγεθος Γραμμάτων - Εκτύπωση\Αποθήκευση

2966/1997 ΔΕΦ ΑΘ (254954)

ΔΔΙΚΗ/1997 (1209)

Αστική ευθύνη του Δημοσίου. Οροι και προϋποθέσεις. Ζημιές καταστήματος ρούχων από άτομα που συμμετείχαν στον εορτασμό του Πολυτεχνείου. Απόρριψη σχετικής αγωγής του ζημιωθέντος καθώς δεν αποδείχθηκε η ευθύνη των αστυνομικών οργάνων.

Διοικ. Εφετείο Αθηνών 2966/1997

Πρόεδρος: Άγις Βασιλάκος.

Εισηγητής: Ιωάν. Ζόμπολας, Εφέτης.

Δικηγόροι: Ελ. Θανοπούλου, Αλεξ. Δημητρακοπούλου (Δικ. Αντ. ΝΣΚ).

Επειδή, κατά τις διατάξεις του άρθρου 105 του ΕισΝΑΚ Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, η ευθύνη του Δημοσίου για αποζημίωση είναι αντικειμενική, μη εξαρτώμενη από τη συνδρομή ή μη υπαιτιότητας του ζημιώσαντος οργάνου και προϋποθέτει τη βλάβη δικαιώματος του πολίτη (βλ. ΑΠ 1003/1976 ΝοΒ 25 σελ. 365). Εξάλλου, ως πράξεις ή παραλείψεις νοούνται τόσο οι νομικές (διοικητικές) πράξεις όσο και οι υλικές ενέργειες, θετικές ή αποθετικές, ενώ ως ζημία νοείται η θετική και το διαφυγόν κέρδος, καθώς και κάθε μη περιουσιακή ζημία (ΑΠ 1090/1973 ΝοΒ 22 σελ. 773). Εξάλλου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4 (§§ 1 και 3) του Οργανισμού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης (ν. 1481/1984 -Φ.Ε.Κ. 152 Α`), η αστυνομική αρχή έχει ως ειδικότερη αποστολή να εξασφαλίζει τη δημόσια ειρήνη και ευταξία και την απρόσκοπτη κοινωνική διαβίωση των πολιτών, μεταξύ δε των καθηκόντων της περιλαμβάνεται και η προστασία των ατομικών ελευθεριών, που αναγνωρίζονται και προστατεύονται από το Σύνταγμα και στις οποίες περιλαμβάνεται και το δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Από τις διατάξεις αυτές σαφώς προκύπτει ότι οι αστυνομικές αρχές, οι οποίες έχουν ως καθήκον τη διαφύλαξη της κοινωνικής γαλήνης και ηρεμίας και την προστασία των πολιτών και των δικαιωμάτων τους, οφείλουν να λαμβάνουν τα αναγκαία και αποτελεσματικά μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται η εκπλήρωση της αποστολής τους. Τα όργανα αυτά, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, έχουν τη διακριτική ευχέρεια να επιλέξουν μεταξύ περισσότερων λύσεων την -κατά την κρίση τους - ενδεικνυόμενη, η επιλογή τους, όμως, αυτή ελέγχεται ως προς την υπέρβαση των άκρων ορίων ή την κακή χρήση της διακριτικής εξουσίας τους, εφόσον από τις ενέργειες ή παραλείψεις τους επήλθε βλάβη στη ζωή, την προσωπικότητα και τα λοιπά ατομικά δικαιώματα των διοικούμενων. Κατόπιν αυτών, εάν από πράξεις ή παραλείψεις παράνομες - κατά τα παραπάνω - των αστυνομικών αρχών, που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια δημόσιων συγκεντρώσεων, διαδηλώσεων, απεργιών, κ.λ.π., προξενήθηκαν σε πολίτες ζημιές (υλικές ή ηθικές), το Δημόσιο ευθύνεται σε αποζημίωση κατά το άρθρο 105 σελ. 895). Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλλου προκύπτουν τα εξής: Ο εκκαλών με την ανωτέρω αγωγή του ιστορούσε ότι διατηρούσε κατά το έτος 1985 κατάστημα πωλήσεως γυναικείων και ανδρικών ενδυμάτων επί της συμβολής των οδών Πατησίων και Σολωμού (πλησίον του Ε.Μ.Π.), με το διακριτικό τίτλο "ΜΙΡΑΖ". Κατά τις νυκτερινές ώρες της 18ης προς 19η Νοεμβρίου 1985, έλαβαν χώρα στη περιοχή του Πολυτεχνείου μεγάλης έκτασης επεισόδια από ομάδες ταραχοποιών. Προηγήθηκαν συγκεντρώσεις των ομάδων αυτών, οι οποίες είχαν προαναγγελθεί και συνεπώς οι αστυνομικές αρχές εγνώριζαν την ύπαρξη κινδύνου προκλήσεως επεισοδίων και καταστροφών σε βάρος της περιουσίας των καταστηματαρχών της περιοχής, δεδομένου ότι παρόμοια φαινόμενα είχαν παρατηρηθεί και στο παρελθόν. Παρά τη γνώση όμως αυτή, οι αστυνομικές αρχές δεν απέτρεψαν τις συγκεντρώσεις των ομάδων και επιπλέον, όταν αυτές

πραγματοποιήθηκαν, δεν επεδίωξαν, όπως είχαν υποχρέωση, τη διάλυση τους. Ακολούθως, όταν άρχισαν οι επιθέσεις των ομάδων αυτών στα καταστήματα της περιοχής, οι δυνάμεις της αστυνομίας παρέμειναν απλοί θεατές, αντί να απομακρύνουν τους παραχοποιούς και να προστατεύσουν τις περιουσίες των πολιτών, με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να επιδοθούν σε καταστροφές των καταστημάτων (θραύση βιτρινών κ.λ.π.) και αυτοκινήτων και σε κλοπές και καταστροφές εμπορευμάτων. Από τις ανωτέρω παράνομες παραλείψεις των αστυνομικών οργάνων το κατάστημα του εκκαλούντος υπέστη φθορές, πολλά δε εμπορεύματα είτε εκλάπησαν είτε καταστράφηκαν. Ειδικότερα, ο εκκαλών ισχυρίσθηκε ότι εκλάπησαν ή καταστράφηκαν ενδύματα, εσώρουχα, αξεσουάρ (αναφέρονται στην αγωγή αναλυτικά) συνολικής αξίας 4.780.000 δρχ., για την αποκατάσταση των ζημιών του καταστήματος του (Κρύσταλλα βιτρινών, καθρέπτες, λάμπες, πόρτες) δαπανήθηκαν 500.000 δρχ., εξαιτίας των φθορών το κατάστημα παρέμεινε κλειστό επί δέκα ημέρες, από το κλείσιμο δε του καταστήματος απώλεσε κέρδη 1.500.000 δρχ., ήτοι υπέστη ζημιές συνολικού ποσού 6.780.000 δρχ. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε με την εκκαλούμενη απόφαση την αγωγή του εκκαλούντος, ως αβάσιμη, λαβόν υπόψη ότι, όπως προκύπτει από τις υπ` αριθ. πρωτ. 14885/Φ. 653.4/19.11.1985 και 3451/Φ. 653.4/1.4.1986 έγγραφες αναφορές της Διεύθυνσης ασφαλείας Αττικής προς τον αρμόδιο Εισαγγελέα και το απόκομμα της Εφημερίδας "Τα Νέα" της 20.11.1985, που προσήγαγε ο εκκαλών σχετικά με τις ειδικότερες συνθήκες υπό τις οποίες διαδραματίσθηκαν τα ζημιογόνα γεγονότα και εκδηλώθηκε (με πράξεις ή παραλείψεις), η στάση των αστυνομικών οργάνων κατά τη διάρκεια των ανωτέρω επεισοδίων, δεν μπορεί να συναχθεί ότι αυτά παρέλειψαν να επέμβουν για την αποκατάσταση της τάξεως, όπως ανα-ποδείκτως υπεστήριξε ο εκκαλών, αλλ` ότι αντίθετα αυτά, εκτιμώντας τις περιστάσεις, είχαν λάβει τα ενδεικνυόμενα μέτρα για την αποκατάσταση τους, η επιλογή δε των ενδεδειγμένων μέτρων (χρόνος, τρόπος, μέσο λήψης τους), που έπρεπε να ληφθούν κάτω από τις συγκεκριμένες περιστάσεις για την αντιμετώπιση της καταστάσεως (συμπλοκή με τους διαδηλωτές, ρίψη δακρυγόνων κ.λ.π.), ανήκε στη διακριτική εξουσία των αστυνομικών οργάνων, ελεγχόμενη μόνο ως προς την κακή χρήση της ή την κατάχρηση εξουσίας, ο εκκαλών δε δεν επικαλέσθηκε τη συνδρομή τέτοιων περιστατικών.

Επειδή, πέραν του ότι ο εκκαλών δεν απέδειξε με κάποιο πείθον στοιχείο ότι τα αστυνομικά όργανα κατά το χρόνο των ανωτέρω επεισοδίων δεν είχαν λάβει τα κατάλληλα μέτρα προς διαφύλαξη της τάξεως και αποτροπή ζημιών στα καταστήματα της περιοχής από μέρους των παραξιών, ώστε να μπορεί να στοιχειοθετηθεί παρανομία των οργάνων της Διοικήσεως κατά το άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, επιπρόσθετα δεν απέδειξε με την προσκομιδή εγγράφων στοιχείων ή μαρτύρων (δεν τους κατονομάζει καν) ούτε το είδος και το μέγεθος των ζημιών του καταστήματος του, εκτός από την προσκομιδή της υπ` αριθ. πρωτ. 1010/2/28-α/21.2.86 βεβαιώσεως της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής, η οποία, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της, στηριζόμενη στην από 20.11.1985 κατάθεση του ιδίου του εκκαλούντος και όχι άλλου προσώπου, που θα μπορούσε να έχει ιδίαν αντίληψη των ζημιών, δεν συνιστά νόμιμο κατά τα άρθρα 4 του ν. 1406/83 και 43 του Π.Δ/τος 341/78 αποδεικτικό μέσο. Ενόψει όλων αυτών, δεν καθίσταται εφικτό να σχηματισθεί δικανική κρίση περί της επικαλούμενης παρανομίας των οργάνων του Δημοσίου, της ζημίας του εκκαλούντος και της ύπαρξης αιτιώδους συνάφειας μεταξύ παρανομίας των οργάνων του Δημοσίου, της ζημίας του εκκαλούντος και της ύπαρξης αιτιώδους συνάφειας μεταξύ παρανομίας και ζημίας. Αν και κατά τη γνώμη ενός μέλους του Δικαστηρίου (Άγι Βασιλάκου), τα πιο πάνω περιστατικά διαρπαγής και δηώσεως των καταστημάτων που βρίσκονται στο χώρο που έγιναν τα επεισόδια, όπως αναλυτικά αναφέρονται στην εκκαλούμενη οριστική απόφαση, είχαν έκταση και ένταση όχι πολύ μεγάλη και, συνεπώς, η αποτροπή τους δεν υπερέβαινε τις δυνατότητες της αστυνομικής δύναμης της Αθήνας, που όφειλε, ενεργούσα (στα πλαίσια των καθηκόντων της) κατά δέσμια υποχρέωση και όχι κατά διακριτική ευχέρεια (αναφορικά με την ανάγκη αποτροπής των επεισοδίων και διατήρησης της δημόσιας τάξης) να επέμβει αποτελεσματικά, ώστε να προστατεύσει την περιουσία των πολιτών από κάθε απειλούμενη βλάβη ή καταστροφή. Κατ` ακολουθία, από την παράλειψη των οφειλομένων ενεργειών της αστυνομίας προς πρόληψη των διαρπαγών και καταστροφών, ενεργειών που δεν απαιτείται, κατ` αντίθεση προς όσα υποστηρίζει το Δημόσιο, να παρατίθενται συγκεκριμένως στην αγωγή, αφού αυτές δεν απαριθμούνται ειδικώς στο νόμο, αλλά υπαγορεύονται εκ των περιστάσεων σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση (βλ. ΑΠ 106/1969 ΝοΒ 1969 σελ. 676), θεμελιώνεται

κατ' αρχήν ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση για την αποκατάσταση των ζημιών που προκάλεσαν οι ταραξίες στα αναφερόμενα στην αγωγή του εκκαλούντος είδη (αφού είναι προφανής η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της ως άνω παράνομης συμπεριφοράς των οργάνων της αστυνομίας και των προσγενομένων ζημιών). Προς απόδειξη δε του ύψους των εν λόγω ζημιών (δεδομένου ότι η ύπαρξη τους βεβαιώνεται με το υπ' αριθ. πρωτ. 1010/2/28-α/21.2.1986 έγγραφο της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής - αναφερομένης πρωτίστως στα αρχεία της - και επιμαρτυρείται από το προσκομιζόμενο απόκομμα της εφημερίδος "Τα Νέα" της 20.12.1985) θα μπορούσε να εκδοθεί αναβλητική απόφαση, ώστε να καταστεί δυνατό, κατά τη νέα οριζόμενη (από τώρα) δικάσιμο, να προτείνει ο εκκαλών μάρτυρες για να εξεταστούν στο ακροατήριο (αφού τα τιμολόγια και λοιπά έγγραφα έχουν καεί, όπως ισχυρίζεται ο ίδιος, και γι' αυτό ζητεί την εμάρτυρο απόδειξη).